

Produkce a reprodukce gender rolí v mateřské škole

Fakulta sociálních studií MU
SOC 455 - Sociologie dětství
Vypracoval: Ondřej Bouša

Gender a pohlaví

- pohlaví - biologický termín
- gender - psychologicko-kulturní pojem

Mateřská škola

- instituce (často první, se kterou se jedinec osobně setká)
- vedle rodiny druhá významná výchovná situace
 - vede k osamostatnění dítěte
 - vede k podřizování se normám
 - ustalování a ujasňování sociálních rolí
- poprvé lze postihnout rozdíly v rodovém chování (Clauss, G., Heibsch, H.: 1965)

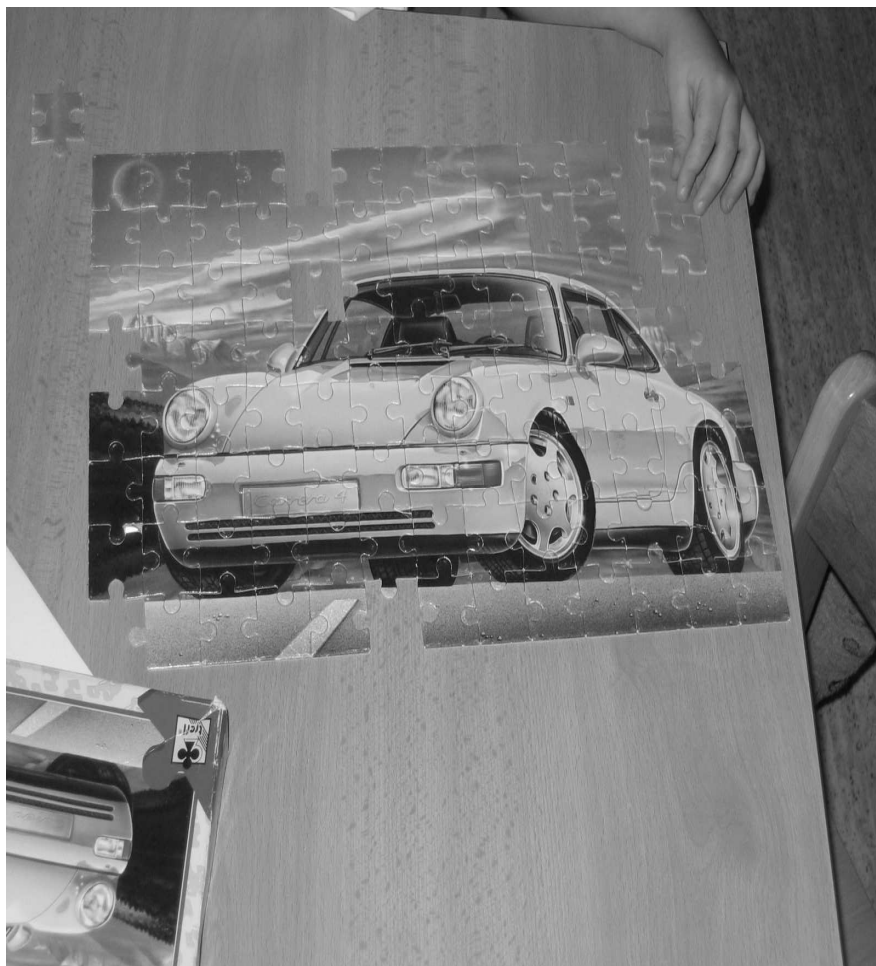
Design výzkumu

- dvě vlny výzkumu v MŠ
 - 16 a 26 dětí ve věku 4 až 6let
- Metody
 - pozorování (zejména hry)
 - rozhovor s personálem (zejména učitelky)
 - „analýza produktů“ (zejména kresby)

Cíl výzkumu

- Projevují se děvčata a chlapci v MŠ rozdílně v souvislosti s jejich gender rolí?
(hra, interakce s dospělými, barevné preference)
- Podílí se MŠ jako instituce aktivně na produkci ženských a mužských rolí?
(hra, interakce, barevné odlišování, prostorová kontrola)

Výsledky - reprodukce

Výsledky: reprodukce - hra

■ Dívky:

- dívky si častěji hrály spolu
- preferovaly malování
- u některých hra méně dynamická

■ Chlapci:

- preferují autíčka, stavebnice a „lego-roboty“
- u některých byla hra více energická
- větší užívání otevřeného prostoru

Výsledky: reprodukce - interakce

■ Dívky:

- více se pohybovaly a komunikovaly s učitelkou
- zdravily spíše „dobrý den“
- kontakt s pozorovatelem navozovaly dříve a častěji

■ Chlapci:

- zdravili spíše „čau“
- kontakt s neznámou osobou až po delší době

Výsledky: reprodukce - barevné preference

Výsledky: produkce - hra a interakce

■ Hra:

- volba hraček, způsob hry a interakce při hře byl ponecháno na libovůli dítěte
- napomínání (v souvislosti s manipulací s hračkami) bylo prakticky stejné pro chlapce i dívky

■ Interakce:

- na pozdrav se odpovídalo stejně
- „na klín“ byly děti bráni stejně často

Výsledky: produkce - barevné odlišování a prostorová kontrola

■ Barevné odlišování

- výběr barevné značky byl nechán na dítěti či na jeho rodiči

■ Prostorová kontrola (kontrola těl)

- děti seděly, řadily se do dvojstupů a hrály si podle své volby
- převlékaly se společně

Neobvyklá situace

- Odlišné reakce dětí na čerta
 - dívky: bály se více a strach netajily, vyhledávaly blízkost učitelky
 - chlapci: strach nedávali tolik najevo, „triky“ k úniku ze situace
- Odlišné reakce čerta na děti
 - více káral a „strašil“ chlapce

Závěr

- Gender role se v mateřské škole objevují, i když v nižší intenzitě než by se očekávalo.
- Výsledky výzkumu nepodporují hypotézu o přispívání MŠ k tvorbě a ustálení mužských a ženských rolí. Pokud k tomu dochází, tak spíše nepřímou formou.

Děkuji za pozornost.